

KÖZÉPSZINT • ÍRÁSBELI

Csuszó Sándor • Kozma Géza • Lovrity Andrea

Érettségire készülök

FELKÉSZÍTŐKÖNYV

gyakorlófeladatokkal, megoldásokkal

TÖRTÉNELEM

Rövid választ igénylő feladatok

MOZAIK

A könyvet írta: Csuszó Sándor • középiskolai tanár
Kozma Géza • középiskolai tanár
Lovrity Andrea • középiskolai tanár

Lektorálta: Éles Aranka • középiskolai tanár
Dr. Nagy Mariann • habil. egyetemi professzor

Felelős szerkesztő: Bozsik Katalin

Borítóterv: Szőke András

Tipográfia: Márffy János, Molnár Mónika

Műszaki szerkesztő: Becsei György

Anyanyelvi lektor: Varró Sándor

Fotók: shutterstock.com; MTZA Archívum; Fortepan; Szlovák Gimnázium és Általános Iskola, Békéscsaba; Mozaik Archívum

A Mozaik Archívum képeinek kizárólagos felhasználói joga a Mozaik Kiadó Kft. tulajdona. Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

ISBN: 978 963 697 850 1

Copyright: **Mozaik Kiadó – Szeged, 2021**

Az **egyszerű, rövid választ igénylő** (teszt) **feladatok**ot tartalmazó kötetünkkel az írásbeli érettségi vizsgára való felkészülésben szeretnénk segíteni.

A feladatokat az érettségi vizsgaszabályzatban meghatározott **12 témakör** szerint rendeztük el, mivel az írásbeli vizsga első 12 feladata is ezekhez kapcsolódik. A témakörön belüli résztemákat a fejezetnyitó oldalakon használt színekkel jelöltük. Itt foglaltuk össze a jelenleg érvényes kerettantervi alapkövetelményeket (**fogalmakat, személyeket, kronológiai adatokat**) táblázatos formában, és jelenítettük meg a **topográfiai adatokat** térképeken.

A könyvben található feladatok módszertani, szerkezeti szempontból hasonlítanak az érettségi feladatlapon találhatóakra, mi azonban részletesebben kérdeztünk rá a források tartalmára és összefüggéseire, éppen a **forráselemzés** minél sokoldalúbb gyakoroltatása érdekében. Az érettségi írásbeli vizsgán ugyanis magas pontszám csak a forráselemző feladatok logikájának megértésével, és a megoldás menetének gyakorlásával érhető el.

Számos olyan feladat is készült, amelyek célja a **rendszerezés**, az adatok felelevenítése és a topográfiai **ismeretek elmélyítése**.

A kötet végén közöljük a megoldásokat, így a könyv önálló tanulásra is alkalmas.

Mivel az érettségire való felkészülés többéves folyamat, úgy véljük, hogy nemcsak az utolsó tanévben, hanem már **9. osztálytól** érdemes folyamatosan dolgozni a könyvvel. A fejezetek sorrendje követi a középiskolai tananyagot, így bármely tankönyvhöz **munkafüzetként** is használható.

A szerzők

A kerettantervi témakörök:

1. Az ókor és kultúrája
2. A középkor
3. A középkori magyar állam megteremtése és virágkora (1490–1790)
4. Szellemi, társadalmi és politikai változások a kora újkorban (1492–1789)
5. Magyarország a kora újkorban (1490–1790)
6. A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789–1914)
7. A polgárosodás kezdetei és kibontakozása Magyarországon (1790–1914)
8. A világháborúk kora (1914–1945)
9. Magyarország a világháborúk korában (1914–1945)
10. A jelenkor (1945-től napjainkig)
11. Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig
12. Társadalmi, állampolgári, pénzügyi és munkavállalói ismeretek

A könyvben található feladattípusok

1. Topográfiai feladatok

(Pl. 10. o./1.)

Többnyire szöveges és képi források, leírások idézik föl a helyszíneket. Segít a megoldásban, ha megfigyeli, hogy milyen nevek, kulcsszavak fordulnak elő a szövegben. Érdeemes megnézni a forrás címét, szerzőjét, keletkezési idejét is.

2. Forráselemzés kérdések segítségével

(Pl. 12. o./4.)

A kérdések a szöveghez kapcsolódnak. Egy részükre biztosan választ talál, ha figyelmesen elolvassa a kérdést és a forrást. Gyakran kéri következtetés levonását is a forrással kapcsolatban.

3. Ábraelemzés kérdések segítségével

(Pl. 34. o./8)

A feladat általában adatok, összefüggések leolvasása. A lényeges adatokat és összefüggéseket grafikai eszközök emelik ki: a nyilak, vonalak, színek is fontos elemei az ábrának! Mindig gondolkodjon ezek jelentésén!

4. Igaz-hamis

(Pl. 14. o./6.)

Ez a feladat is szöveg- vagy ábraelemzés, csak nem kérdések alapján kell végiggondolni a témát, hanem állítások igazságtartalmának eldöntésével. Figyeljen, mert lehet, hogy a mondat tartalmaz igaz elemet, egészében azonban hamis! Alaposan olvassa el a forrást is és az állítást is, mielőtt válaszol!

5. Igaz állítás keresése

(Pl. 20. o. /14., 22. o./17. a)

A feladat kapcsolódhat szöveghez, ábrához, tananyaghoz: két vagy több állításból kell a helyeset kiválasztani. Az állítás lehet fogalom, szókapcsolat vagy mondat is. A igaznak tűnő kijelentések minden elemét mérlegelje, és vesse össze a forrással, hogy biztosan jól válasszon!

A topográfiai feladatoknál mindig vegye elő az atlaszt! Ismerje meg a térképjeleket, hogy le tudja olvasni az információkat!

A forrásszövegeket figyelmesen olvassa végig! Keresse meg, húzza alá a választ a feladatban feltett kérdésre!

Ha az ábrán/ szövegben nem találja a választ, akkor keressen támpontot (dátum, név, fogalom) amiből kiindulhat!

Tanulja meg a fontos évszámokat, helyszíneket, személyek nevét! Használja a nyitóoldalak táblázatait!

6. Fogalmak azonosítása

(Pl. 17. o./9., 24. o./20.)

A feladat célja az elemző feladatokban használt fogalmak minél pontosabb rögzítése. A megoldás során alkalma van átismételni, újra megtanulni ezeket. A nehezebb változat, ha forrás idézi fel a fogalmat.

7. Személyek azonosítása

(Pl. 93. o./14., 201. o./4.)

Leírás vagy kép alapján kell felismerni a történelmi személyeket. Ehhez a lexikai ismeretek gyakorlására van szükség. Ezek a feladatok ezt a célt szolgálják.

8. Szövegértés/értelmezés táblázattal

(Pl. 29. o./3., 35. o./9.)

A feladat célja a forrásszöveg lényegének kiemelése, azonosítása. A feladathoz tartozó táblázatban egy adott korszakot jellemző állításokat talál, ezekkel azonosítható, összefüggésbe hozható elemeket kell felismerni a forrásszövegekben, és a megoldást jelölni a táblázatban.

9. Kategorizálás/táblázatba rendezés

(Pl. 11. o./2.)

A feladat tartalmi összehasonlítást, lényegkiemelést gyakoroltat. A feladatban megadott szempontok szerint kell szövegeket, szövegelemeket, képeket, állításokat rendszerezni. A szempont gyakran valamilyen szakkifejezés, amelynek tartalmával, jelentésével tisztában kell lennie.

10. Képfelismerés

(Pl. 21. o./16.)

A feladat ismert vagy stílusjegyek alapján felismerhető képeket tartalmaz. A megadott szempont szerinti rendezés csak akkor sikerülhet, ha a kép tartalmát felismeri, és időben, stílusban el tudja helyezni. Az ilyen feladatok gyakorlására érdemes nagy hangsúlyt helyezni a tanulás során.

11. Időrend megállapítása

(Pl. 24. o./20.)

Általában részfeladat. Nem az események pontos évszámát kell tudnia – bár az sem felesleges –, hanem az események sorrendjét, egymással való kapcsolatát. Az ilyen feladatok gyakorlása a kifejtendő feladatok időszemléletét támogatja. Érdemes rájuk figyelmet fordítani.

Használja a helyesírási szótárt, ha egy szó vagy név írásában bizonytalan! A hibásan írt nevet nem fogadják el!

Ha bizonytalan is a válaszban, inkább írja le, amit gondol, mert az üres helyet nem lehet értékelni.

Ismernie kell a legalapvetőbb, ún. kulcsfogalmakat. Ilyenek például az államforma, társadalmi csoport, gazdasági ág, hatalmi ág, stílus stb.

Az atlasz végén található idővonal segít a kronológiai adatok felidőzésében. Érdemes tehát rendszeresen használni.

A feladat a középkori jobbágyságra vonatkozik.

4 A források és ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre!

(Elemenként 0,5 pont, összesen 7 pont.)

A) „[...] robotot teljesítsenek, fát vágjanak, vagy bármiféle ajándékot legyenek kötelesek adni. [...] Akarjuk, hogy [...] minden termésből a teljes tizedet adják meg azoknak a templomoknak, melyek birtokainkon vannak. [...] Azokban a majorokban, melyekben már azelőtt is voltak halastavak, a bíró [a királyi birtokok felügyelője] továbbra is tartsa fent, és ha növelhetők, növelje azokat. [...] vadjainkat az erdőkben jól őrizzék; a sólymokkal és karvalyokkal vadászást, amennyiben hasznunk van belőle, engedélyezzék. [...] A bírák, ha sertéseiket hizlalásra erdőnkbe bocsátják, [...] az ezért járó dézsmát [tizedet] jó példaadás okából elsőként adják, hogy így mások is hiánytalanul leróják dézsmájukat.” (Capitulare de villis, Frank Birodalom, 800 körül)

- a) Kiknek adnak ebben az oklevélben utasításokat?
- b) Kiknek kell a szolgáltatásokat teljesíteniük?
- c) Milyen kötelezettséggel tartoznak az egyháznak?
- d) A forrás alapján nevezze meg a közös használatú területeket!
1. 2.

B) „Itt felsoroljuk mindazokat a szolgáltatásokat, amelyeket a parasztnak Hurstbourne-ben teljesíteniük kell. Először minden hide-ről [telek = 120 acre] 40 pennyt kell fizetniük az őszi napéjegylenlőség idején, és 6 mittan [18 hl] sört és 3 sester [korsó] búzát kenyérnek, és fel kell szántaniuk 3 acrért [21 hold] a saját idejükben, és bevetni azt saját gabonájukkal, és behozni azt a földesúr csűrjébe saját idejükben, és 3 font árpat adni mint bért, és fél acre rétet lekaszálni saját idejükben, és boglyába rakni azt, és gondoskodni 4 szekérrakomány hasított fáról mint bérről, azt rakásba rakni a saját idejükben, és gondoskodni 16 pole [80 méter] kerítésről mint bérről hasonlóképpen saját idejükben, és Húsvétkor adniuk kell 2 anyajuhot 2 báránnyal – mi 2 fiatal juhot felnőtt juhok számítunk –, és nekik kell megmosniuk a juhokat, és megnyírni őket a saját idejükben, és dolgozni, ahogy nekik megparancsolják minden héten, kivéve hármat – egyet tél közepén, a másodikat Húsvétkor, a harmadikat Búzaszentelő Napok idején.” (Megállapodás a szolgáltatásokról, Anglia, 1050 körül)

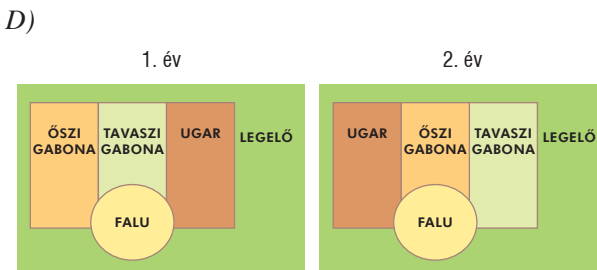
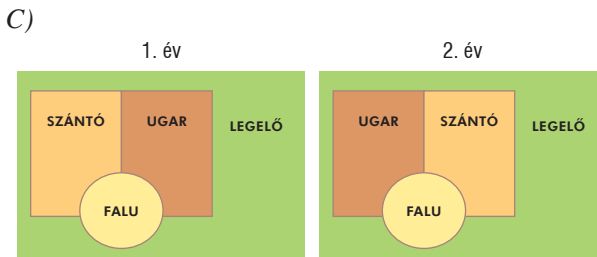
- a) Kinek a földjét kell felszántaniuk a parasztnak?
- b) Kinek a rétjét kell kaszálniuk a parasztnak?
- c) Mit fizetnek meg ezekkel a szolgáltatásokkal?
- d) Rendezze táblázatba a jobbágy számára előírt szolgáltatásokat! Amiből egynél több kötelezettséget talál, legalább kettőt írjon!

Pénzjáradék	Terményjáradék	Munkajáradék	Ajándék

A feladat a középkori mezőgazdasági technikára vonatkozik.

5 A források és ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre!

(Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.)

E) „A hozamhoz tudni kell, mennyit vetettek mindegyik gabonaféléből és mennyi felel meg a vég-eredménynek. Mivel az árpa hozama nyolcszoros, vagyis 1 quarterből 8 lesz az eredmény; roszból hétszeres, babból hatszoros, borsóból hatszoros a hozam. [...] A tiszta búza hozama ötszörös, a zabé négyszeres. De a földek nem hoznak minden évben egyformán, ezért szükséges a jó tanács, hogy minden esetre figyelembe kell venni a talaj minőségét és az időjárást, mivel gyakran a teelés igen jó és a tavaszi vetés elromlik, máskor a tavaszi igen jó és az őszi vetés megy tönkre.” (Duby: Értekezés a gazdálkodásról)

- a) Hogy nevezik a C) ábrán látható talajművelési rendszert?
- b) Hogy nevezik a D) ábrán látható talajművelési rendszert?
- c) Mi az ugar?
- d) Melyik talajművelési rendszerre utal a B) és az E) forrás?
- e) Milyen előnyök miatt térhettek át a D) rendszerre? Kettőt írjon!
1.
 2.
- f) A 10. századtól melyik eszközt használták leggyakrabban a szántáshoz? Húzza alá a megfelelőt!
vaspapusos faeke – vasból készült fordítóeke – vaseke – borona
- g) Milyen fogatolási móddal növelték meg az igásállatok húzóerejét?
- h) Milyen hatásuk volt a mezőgazdaságban bekövetkezett technológiai változásoknak? Kettőt írjon!
1.
 2.

A feladat a középkori városokkal kapcsolatos.

16 A felsorolt városi kiváltságokat kapcsolja a forrásokhoz! Megoldását írja a táblázat megfelelő sorába! Egy forrásához több kiváltság is kapcsolódhat.

Három kiváltság kimarad. (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Kiváltságok:

A)

árumegállítás,
városfal építése,
önkormányzat,
plébánosválasztás,
polgárjog,
polgármester-választás,
önálló rendeletalkotás,
önálló bíráskodás,
a tulajdon szabadsága,
évi adófizetés,
vásártartás

B) „1. Valamennyi lakos, aki csak a város falai alatt, avagy a váralján lakik, [...] a kommunára tesz esküt. [...]

3. Ha valaki latorságot követ el olyan emberrel szemben, aki erre a kommunára felesküdt, akkor a kommuna elöljárói és tanácsbelijejei ítélkezzenek a lator teste és vagyona felett. [...]

16. [...] az, aki felesküdt a kommunára, a város falain kívüli helység elöljáróságához ne menjen pereskedni.” (Fülöp Ágost francia király oklevele, 1182)

C) „18. A kommuna tagjai közül tizenhárom tanácsbelit kell kiválasztani, s [...] elöljárót kell ezek közül megválasztani.

19. A kommuna többi tagja [...] arra tesz esküt, hogy az elöljáró és a tanácsbeliek ítéletének engedelmeskednek, és azt támogatják.” (Fülöp Ágost francia király oklevele, 1182)

D) „Ha pedig valaki idegen az említett városba költözik, ott egy évet és egy napot eltölt és ezenközben senki azzal nem vádolta és rá nem bizonyította, ő maga pedig be nem vallotta, hogy előzőleg szolgáló volt, a többi polgárral közös szabadságot élvezzen; halála után pedig hagyatékával senki úgy ne bánjon, mint a szolgálókéval szokás.” (II. Frigyes kiváltságlevele, 1219)

Forrás	Kiváltság
A)	
B)	
C)	
D)	

A feladat a középkori kereskedelemmel kapcsolatos.

17 A forrás és saját ismeretei alapján oldja meg a feladatot!

(Összesen 7 pont.)

Kereskedelmi útvonalak a 13. században

- a) Egészítse ki a térképmagyarázatot! Írja be az útvonal nevét a táblázatba! (Elemenként 0,5 pont.)
- b) A következő árucikket írja be a táblázat megfelelő helyére! (Soronként 1 pont.)
fűszer, gabona, prém, posztó, selyem, szerszám, vert pénz, viasz
- c) Olvassa le a térképről a két útvonal fontos városait! (Elemenként 0,5 pont.)

a)	A)	B)
b) Mit szállítanak nyugatról kelet felé?		
b) Mit szállítanak keletről nyugat felé?		
c) Adja meg a két legjelentősebb várost!		

- d) Olvassa le a térképről a két tengeri útvonalat összekötő, Champagne-on keresztülvezető szárazföldi útvonal két városát! (Elemenként 0,5 pont.)

1. 2.

- e) Miért volt nehezebb a szárazföldi útvonalon való szállítás? (1 pont)

.....
.....

A feladat a reformációra vonatkozik. (Komplex tesztfeladat)

7 A források és ismeretei segítségével oldja meg a feladatokat!

(Összesen 8 pont.)

a) Írja be a táblázatba a meghatározáshoz tartozó fogalmat!

Négy fogalom kimarad. (Elemenként 1 pont.)

Fogalmak: anglikán, barokk, ellenreformáció, evangélikus, jezsuita, puritán, protestáns, reformáció, református

Meghatározás	Fogalom
1. Kálvin angliai követőinek megnevezése	
2. Loyolai Szent Ignác által alapított katolikus rend	
3. Luther tanításaira épülő egyház	
4. a predesztinációt hirdető protestáns irányzat	
5. a katolikus megújulással összekapcsolódó művészeti stílus	

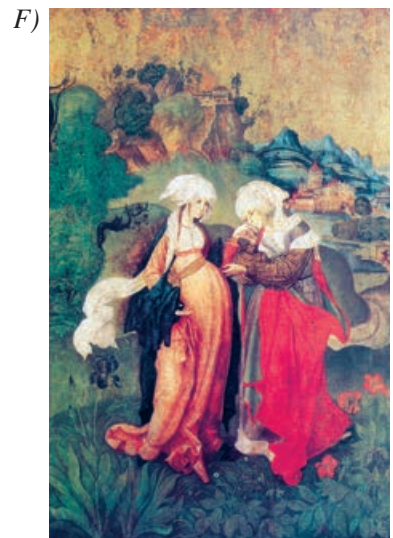
b) A következő szövegek közül válassza ki, hogy melyek köthetők Lutherhez, melyek Kálvinhoz, és melyek azok, amelyek egyikükhöz sem! Választását jelölje X-szel! (Elemenként 0,5 pont.)

Forrás	Luther	Kálvin	Egyik sem
A) „[...] az úr mégis azok által egyformán saját művét hajtotta végre, akik a fennhéjázó királyok véres kormánypálcáját összetörték, és túrhetetlen uralmukat megsemmisítették.”			
B) „Tehát a pápa a minden bűnhődés teljes elengedésén nem egyszerűen minden bűnhődés elengedését érti, hanem csak az általa kiróttát.”			
C) „Bárki, aki társaságunkban, [...] a kereszt lobogója alatt Isten harcosa kíván lenni, és csak az Urat és annak földi helytartóját, a pápát akarja szolgálni, az ünnepélyes szüzességi fogadalom után [...] olyan társaság tagja lesz, melynek célja a lelkeknek a keresztény élet és a keresztény tanok szerinti gondozása, a hit terjesztése nyilvános prédikációk útján [...]”			
D) „A Kisebb Testvérek rendszabálya és élethivatása a mi Urunk Jézus Krisztus szent Evangéliumának megtartása, az engedelmesség, szegénység és tisztaság gyakorlásával. [...] A testvéreknek ne legyen semmi tulajdonuk, se házuk, [...] sem egyéb birtokuk, hanem mint idegenek és jövevények e világon, szegénységben és alázatosságban szolgáljanak Istennek.”			
E) „Emberi balgaságot hirdetnek, amikor azt mondják, hogy mihelyt a ládába dobott pénz megcsörren, a lélek azonnal a mennybe száll.”			
F) „Predesztinációnak Istennek azt az örök rendelkezését nevezzük, amellyel önmagában elvégezte azt, hogy akarata szerint mi történjék minden egyes emberrel. Ugyanis nem egyforma állapotra vannak teremtve, hanem egyeseknek örök élet van előre elrendelve, míg másoknak örök kárhozat.”			

A feladat a barokk stílusra vonatkozik.

8 Az alábbi képek közül írja a vonalra azok betűjelét, amelyek a barokk művészeti stílushoz tartoznak!

(Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

Barokk stílus:

Magyarország a kora újkorban

(1490–1790)

5.1.
Az ország három részre szakadása és az országrészek berendezkedése

A mohácsi vész és az ország három részre szakadása.
A várháborúk (1541–1568)

Fogalmak: örökös jobbágyság, vitézlő rend

Személyek: II. Lajos, Szapolyai János, I. Ferdinánd, I. Szulejmán, Dobó István, Zrínyi Miklós

Topográfia: Mohács, Kőszeg, Buda, hódoltság, Eger, Szigetvár, Bécs

Kronológia: 1526 (a mohácsi csata), 1541 (Buda török elfoglalása, az ország tényleges három részre szakadása), 1552 (Eger sikertelen török ostroma), 1566 (Szigetvár eleste)

5.2.
Az Erdélyi Fejedelemség virágkora

Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete.
A hazai reformáció és a barokk kulturális hatásai

Fogalmak: unitárius, evangélikus, református, ortodox, hajdú

Személyek: Károli Gáspár, Bocskai István, Bethlen Gábor, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér)

Topográfia: Sárospatak, Nagyszombat, Bécs

Kronológia: 1591–1606 (a tizenöt éves háború)

5.3.
A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc

A Rákóczi-szabadságharc okai, főbb eseményei és eredményei

Fogalmak: vitézlő rend, kuruc, trónfosztás

Személyek: Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő, II. Rákóczi Ferenc

Topográfia: Sárospatak, Ónod, Bécs

Kronológia: 1664 (Zrínyi Miklós téli hadjárata, a vasvári béke), 1686 (Buda visszafoglalása), 1699 (a karlócai béke), 1703–11 (a Rákóczi-szabadságharc), 1707 (az ónodi országgyűlés), 1711 (a szatmári béke)

5.4.
Magyarország a 18. századi Habsburg Birodalomban

Demográfiai és etnikai változások a 18. században.
Mária Terézia és II. József reformjai

Fogalmak: betelepítés, betelepülés, Pragmatica Sanctio, Helytartótanács, felső tábla, alsó tábla, vámrendelet, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, jobbágyprendelet

Személyek: III. Károly, Mária Terézia, II. József, Kazinczy Ferenc

Topográfia: Határőrvidék, Bácska, Bánát

Kronológia: 1723 (Pragmatica Sanctio), 1740–80 (Mária Terézia), 1780–1790 (II. József)

A feladat a szövetségi rendszerekre vonatkozik.

11 A források és ismeretei segítségével oldja meg a feladatokat!

(Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

„Őfelségeik [...] (1) császára [...] és (2) császára [...] elhatározták, hogy a béke és a kölcsönös védelem szövetségét kötik meg egymással.

I. cikkely. Abban az esetben, ha az egyik birodalmat [...] Oroszország részéről támadás érné, mindkét szerződő fél köteles egymásnak birodalma teljes fegyveres erejével segítséget nyújtani, s ennek megfelelően csakis együttesen és közös megegyezés esetén békét kötni.” (Kettős szövetség, 1879)

„I. cikkely [...] (1) császára, (2) császára és (3) királya Kötelezik magukat, hogy az esetleg felmerülő, általános jellegű politikai és gazdasági kérdések megvitatásában részt vesznek, és ezenkívül ígéretet tesznek, hogy saját érdekeik figyelembevételével egymást kölcsönösen támogatják.

II. cikkely. Abban az esetben, ha (3)-t közvetlen provokáció nélkül Franciaország bárminő okból megtámadná, a két másik szerződő fél köteles a megtámadott felet minden erejével segíteni és támogatni. Ugyanez a kötelezettség hárul (3)-re, ha Franciaország (1)-t közvetlen provokáció nélkül megtámadná.” (Hármas szövetség; 1882)

a) Nevezze meg a forrásokban számmal jelölt államokat!

1. 2. 3.

b) Melyik ország ellen irányultak a fenti szövetségek?

c) Melyik államnak volt leginkább érdeke a szövetségek létrehozása?

A feladat a szövetségi rendszerekre vonatkozik.

12 A források és ismeretei segítségével oldja meg a feladatokat!

(Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

A) „1. Ha (1)-t megtámadja Németország vagy Olaszország Németország által támogatottan, (2) felhasználja egész rendelkezésre álló haderejét arra, hogy megtámadja Németországot. Ha (2)-t megtámadja Németország vagy Ausztria Németország által támogatottan, (1) felhasználja egész rendelkezésére álló haderejét a Németország ellen indítandó háborúhoz.” (Szövetségi szerződés)

B) „1.§. (3) kormánya kijelenti, hogy nem áll szándékában Egyiptom politikai helyzetének megváltoztatása. (1) kormánya a maga részéről kijelenti, hogy nem fogja akadályozni (3) cselekedeteit ebben az országban [...].

2.§. (1) kormánya kijelenti, hogy nem áll szándékában Marokkó politikai helyzetének megváltoztatása. (3) kormánya a maga részéről elismeri, hogy ez (1) joga [...]” (Államközi egyezmény)

C) „1. (3) kötelezi magát, hogy nem törekszik a maga számára megszerezni [...] politikai vagy kereskedelmi jellegű koncessziót [...] az Iszfahánon, Jezden és Hakin áthaladó vonalon túl, [...].
2. (2) kötelezi magát, hogy nem törekszik a maga számára megszerezni [...] semmiféle politikai vagy kereskedelmi jellegű koncessziót [...] az afgán határtól Gazikon, Birdzsanon, Kermanon keresztül Bender Abbászban végződő vonalon túl.” (Államközi szerződés)

a) Nevezze meg a forrásokban számmal jelölt államokat!

1. 2. 3.

b) Mikor jött létre a fenti államok közötti szövetségi rendszer?

A feladat az iparosodás korára vonatkozik.

13 Írja a képeken látható találmányok alá a feltaláló nevét!

Egy név kimarad. (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Feltalálók: Thomas Alva Edison, Sir Hiram Stevens Maxim, Puskás Tivadar, Ferinand von Zepelin, Orville és Wilbur Wright

a) b) c) d)

A feladat az iparosodás korára vonatkozik.

14 Az alábbi találmányokat rendszerezze az alapján, hogy az iparosodás első vagy második szakaszára jellemzők! Írja a képek melletti számot a táblázat megfelelő helyére!

Egy találmány kimarad. (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

1 útépités

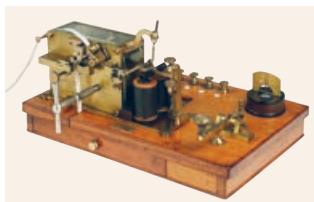
2 automobil

3 telefon

4 gőzmozdony

5 távíró

6 villanymozdony

7 fonógyár

8 ágyú

9 vasöntöde

első szakasz				második szakasz			

A feladat az Európai Unióra vonatkozik.

14 Az ábra és ismeretei alapján oldja meg a feladatokat!

(Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

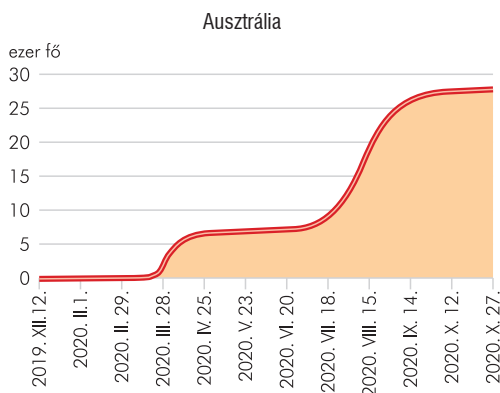
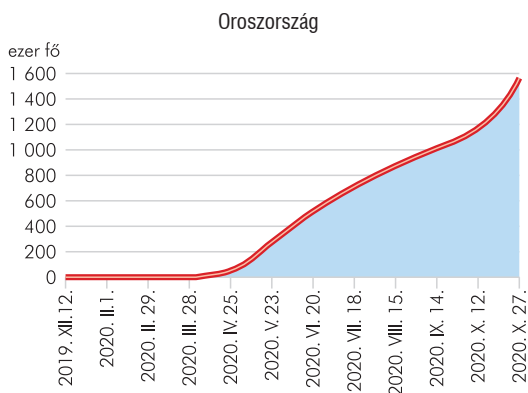
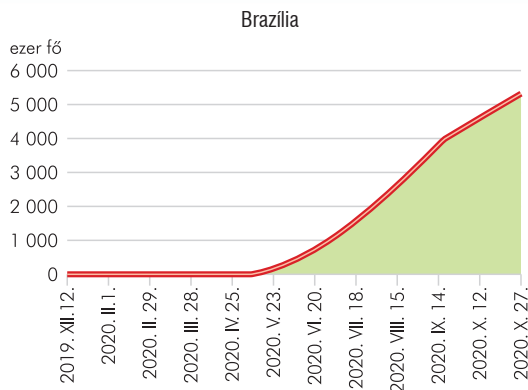
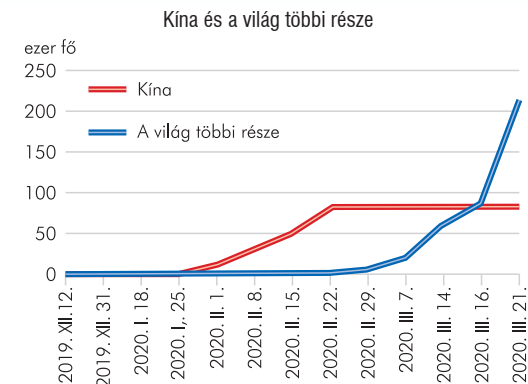
Az Európai Unió szervezete

- a) Kapcsolja össze az Európai Unió intézményeit a feladatköreik leírásával! Megoldását írja a táblázatba! A táblázatban csak öt szervezet szerepel! (Elemenként 0,5 pont.)
- b) Írja be a táblázatba, hogy a példaként felsorolt ügyek melyik testület feladatkörébe tartoznak! (Elemenként 0,5 pont.)
- A) Közös stratégia kidolgozása a tagállamok számára a COVID–19 elleni védekezésre.
- B) Vita a hajléktalanság leküzdése érdekében javasolt intézkedésekről: pl. a tagállamok biztosítsanak egyenlő hozzáférést az egészségügyi ellátáshoz, az oktatáshoz és a szociális szolgáltatásokhoz.
- C) Az elkövetkező öt év kiemelt stratégiai területe a klímasemleges, zöld, méltányos és szociális Európa megvalósítása.
- D) Az EU kedvező feltételekkel hitelt nyújt a tagállamoknak, hogy segítsen a COVID–19 miatt hirtelen megemelkedett, állami kiadások kezelésében.
- E) 2018. szeptember 12-én az Európai Parlament állásfoglalást fogadott el arról – az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően –, hogy Magyarországot figyelmeztetni kell, mert fennáll annak veszélye, hogy az Unió alapértékeit súlyosan megsértik. Magyarország az állásfoglalás megsemmisítését kérte.

Leírás	Szervezet	Ügy
1. 27 biztosból áll. Jogszabálytervezeteket dolgoz ki, felelőséggel tartozik a Parlamentnek.		
2. A tagállamok szakminisztereiből áll. Feladata a szakpolitikai döntéshozatal és a Parlamenttel együtt a törvényhozás.		
3. Tagjai a tagállamok vezetői. Feladata az EU politikájának meghatározása, de a törvényhozásban nem vesz részt.		
4. Közvetlenül választott képviselők alkotják. Jogalkotó testület, felügyeli az intézményeket és a Bizottságot, elfogadja a költségvetést.		
5. 27 tagú testület. Gondoskodik az EU jogszabályainak egységes értelmezéséről és alkalmazásáról.		

A feladat a globális világ sajátosságaira vonatkozik.

15 Válaszoljon a kérdésekre a 2019–20-as koronavírus-járvány adatai segítségével! (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

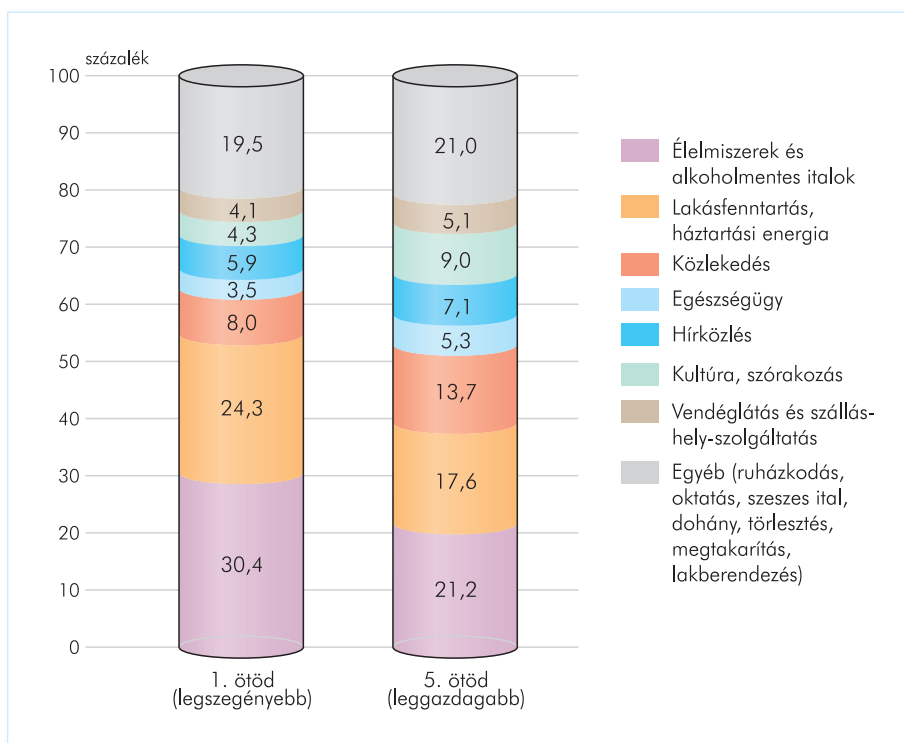
- a) Melyik országban és mikor tört ki a koronavírus-járvány?
 ország: év, hónap, nap:
- b) A WHO 2020. március 12-én világgjárnynak minősítette a járványt. Mi volt ennek az oka?

- c) Melyik országban sikerült először megfékezni a járványt?
- d) Milyen intézkedés segítette a járvány megfékezését?
-
- e) Melyik ország ért el hasonló eredményt a 2020. tavaszi időszakban?
- f) Melyik országban látszik megfékezhetetlennek a járvány?
- g) Mi ennek az oka?
-

A feladat a háztartások pénzügyeivel kapcsolatos.

13 Döntse el, hogy a diagramhoz kapcsolódó állítások igazak (I) vagy hamisak (H)! Választását jelölje X-szel!

(Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

A háztartások jellemző kiadásai.

Az egy főre jutó fogyasztás szerkezete a két szélső jövedelmi ötödben (2017)

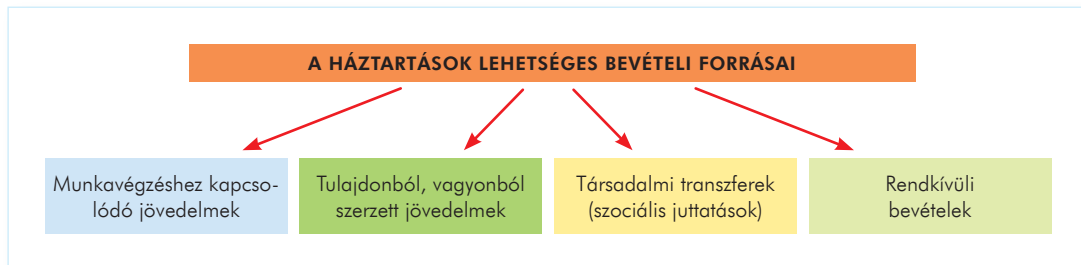
Állítás	I	H
a) A legszegényebb háztartások (1. jövedelmi ötöd) jövedelmüknek több mint a felét költik az alapvető szükségletekre.		
b) A leggazdagabbak és a legszegényebbek is kultúrára és szórakozásra költik a legkevesebbet.		
c) A leggazdagabb és legszegényebb háztartások szinte azonos összeget költenek ruházkodásra, oktatásra, lakberendezésre stb.		
d) A háztartások jövedelmük legnagyobb részét az alapvető szükségletekre (élelem, lakhatás) költik.		
e) A leggazdagabb háztartások (5. jövedelmi ötöd) kisebb összeget fordítanak élelmiszere, mint a legszegényebbek.		
f) A legszegényebb háztartások jövedelmük arányában többet, összességében kevesebbet költenek lakhatásra, mint a leggazdagabbak.		
g) Az információkhoz való hozzájutásra arányosan többet költenek a háztartások, mint az egészségügyre.		
h) A háztartások havi költései között a harmadik legnagyobb tétel a közlekedés.		

A feladat a háztartások pénzügyeivel kapcsolatos.

14 Csoportosítsa a bevételeket jogcímek szerinti kategóriákba! A bevételek nevét írja az ábra alatti vonalra!

(Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Bevételek: örökség, gyés, bér, osztalék, bérleti díj, nyugdíj, családi pótlék, táppénz

.....

.....

.....

A feladat a háztartások pénzügyeivel kapcsolatos.

15 Az ábra segítségével töltsse ki a táblázatot! Sorolja a táblázatban szereplő befektetési formákhoz az ábrán szereplő befektetési kategóriákat, vagy írjon példát a megadott befektetési kategóriára!

(Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

Befektetési forma	Befektetési kategória
a) állami kincstárjegy	
b)	ingatlan
c) kortárs festmény	
d)	biztosítás
e) részvény	
f) folyószámla	

Tartalomjegyzék

A könyv használatáról	3
A középszintű vizsga az érettségien	4

Feladatok

Az ókor és kultúrája	8
A középkor	26
A középkori magyar állam megteremtése	52
Kora újkor (1492–1789)	82
Magyarország a kora újkorban (1490–1790)	96
A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789–1914)	114
A polgárosodás kezdetei és kibontakozása (1790–1914)	128
A világháborúk kora (1914–1945)	150
Magyarország a világháborúk korában (1914–1945)	172
A jelenkor	196
Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig	214
Társadalomismeret	234

Megoldások

Az ókor és kultúrája	256
A középkor	259
A középkori magyar állam megteremtése	262
Kora újkor (1492–1789)	266
Magyarország a kora újkorban (1490–1790)	268
A polgári átalakulás, a nemzetállamok és az imperializmus kora (1789–1914)	271
A polgárosodás kezdetei és kibontakozása (1790–1914)	273
A világháborúk kora (1914–1945)	276
Magyarország a világháborúk korában (1914–1945)	279
A jelenkor	282
Magyarország 1945-től a rendszerváltozásig	284
Társadalomismeret	286

Kiadja a Mozaik Kiadó • 6701 Szeged, Pf. 301., Telefon: (62) 470-101

Felelős kiadó: Török Zoltán • E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu

Készült az Innovariant Kft.-ben, Szegeden • Felelős vezető: Drágán György

Terjedelem: 27,36 (A/5) ív • 2021. január • Raktári szám: MS-2390U